

tržiški tekstilec

bombažna predilnica in tkalnica tržič

LETO XXI

JULIJ-AVGUST 1980

ŠTEVILKA 7/8

30 LET SAMOUPRAVLJANJA

V letošnjem letu mineva 30 let odkar je Zvezna ljudska skupščina 27. junija 1950 sprejela temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih oz. kot ga običajno imenujemo, zakon o delavskem samoupravljanju. Tudi v našem kolektivu so delavci prevzeli podjetje v upravljanje. To je bilo 3. septembra 1950. Prevzem upravljanja je potekal brez zunanjih svečanosti ob navzočnosti članov delavskega sveta. Bralcem posredujemo nekaj zgodovinskih drobcev iz začetkov samoupravljanja.

V zborniku Ivana Mohoriča o nastanku, razvoju in delu Bombažne predilnice in tkalnice Trzič v času od 1855. do 1960. leta je na strani 335 zapisano:

V prvi delavski svet BPT je bilo izvoljenih 65 članov. Volitve v delavski svet so bile 14. 5. 1950, dne 25. 8. 1950 pa je bil izvoljen tudi upravni odbor, ki je skupaj z direktorjem štel 11 članov. Od 65 članov prvega delavskega sveta je bilo zaposlenih v predilnici 16, v tkalnici 22, v belilnici 3, v delavnicah in centralah 15, nameščencev pa je bilo 9. Prvi predsednik delavskega sveta je bil obratovodja in tekstilni tehnik Maks Senica, upravnemu odboru pa je predsedoval Viktor Bertonec. Od vseh 65 članov prvega DS je bilo 7 mladincev, ki še niso dopolnili 25 let. Najstarejši član delavskega sveta je ob izvolitvi imel 52 let, najmlajši pa 20 in je povprečna starost znašala 20—30 let.

Na dan volitev prvega delavskega sveta v BPT je bilo zaposlenih 1582 delavcev. Med njimi je bilo 1024 žensk in 558 moških, kar 517 zaposlenih pa je bilo starih do 25 let. Med zaposlenimi je bilo 1317 delavcev in 265 nameščencev, od tega 67 mojstrov, 7 obratovodij in 191 uslužbencev.

Prvi delavski svet je imel v svojem dveletnem mandatu 18 rednih in 4 izredne seje. V upravnem odboru je bilo od 11 članov 8 komunistov. V delavskem svetu je bilo 27 komunistov od 65 članov.

Upravni odbor je imel v dveletnem mandatu 40 rednih in 4 izredne seje.

Prvi delavski svet, katerega tridesetletnico obeležujemo

v tem mesecu, je bil nedvomno izredno aktiven. Vsako leto svojega mandata je imel več kot 10 sej, upravni odbor pa več kot 20 sej na leto. Z drugimi besedami oblikovanje organov delavskega samoupravljanja je pred tridesetimi leti izredno odmevalo med delavci in potrdilo pravilnost uresničitve Titovih besed: »Tovarne delavcem!«

Drugi delavski svet

19. marca 1952 je bilo izvoljenih 45 članov drugega delavskega sveta, ter devet voljenih članov upravnega odbora. Na dan volitev je bilo v BPT zaposlenih 1168 delavcev in uslužbencev, med njimi je bilo mladih do 25. leta kar 365. Drugi delavski svet je bil torej številčno šibkejši od prvega, k temu pa je seveda največ prispevala fluktuacija delovne sile. Vsekakor pa je tudi drugemu delavskemu svetu lahko v ponos podatek o povprečni starosti njegovih članov, ki je znašala 25 let. Tudi drugi delavski svet ter upravni odbor sta bila izredno aktivna: delavski svet se je sestel na 13 rednih in 3 izrednih sejah, upravni odbor je imel 40 rednih in 3 izredne seje. Povedati je treba še to, da so bile tretje volitve v organe delavskega samoupravljanja v BPT že 23. marca 1953 in da številčni podatki o delu samoupravnih organov pričajo o resnično močni aktivnosti in izraženi revolucionarni zavesti delavstva.

Pa še nekaj podatkov o tretjem delavskem svetu, ki ga je 1222 delavcev volilo 23. marca 1953. Med zaposlenimi je bilo 1087 delavcev, 45 mojstrov, 7 obratovodij, ter 83 uslužben-

cev — žensk je bilo 772, moških 450, mladih do 25 let pa 370. Tedaj je za 45-članski delavski svet kandidatna lista obsegala 105 imen. V izvoljenem delavskem svetu je bilo 18 komunistov, najstarejši član je imel 44, najmlajši pa 23 let. V enoletnem mandatu je delavski svet zasedal enajstkrat, upravni odbor pa na 36 rednih sejah.

Ker je ta zgodovinski zapis poln števil, dodajmo še nekaj podatkov o četrtem delavskem svetu, ki je bil izvoljen 23. marca 1954. Na teh volitvah so se delavci odločali med dvema kandidatnima listama, od katerih je eno pripravila sindikalna podružnica, drugo pa je vložilo 51 predlagateljev. Volilo je 1174 volilnih upravičencev med 1306 zaposlenimi. V delavski svet so delavci izvolili 18 žensk in 17 moških, 5 mlajših od 25 let, 25 komunistov, za predsednika pa je bil izvoljen Milan Tribušon. Tudi 9-članski upravni odbor je v letu 1954 začel s svojim četrtem mandatom — v njem je najstarejši član imel 29 let, najmlajši pa 23 let.

Praden v tem kronološkem pregledu zapišemo nekaj besed o samoupravnih organih v BPT v letu 1960, se ozrimo v leto 1958. Tedaj se je po organizacijski shemi konstituiral tudi kolegij petih članov poslovne uprave, ter strokovni svet, v katerem so bili tehnični vodja, ter vsi obratovodje. Dne 27. 3. 1958 so v BPT ustanovili Klub mladih proizvajalcev z namenom, da se mladina vključuje v konkretno delo pri reševanju gospodarskih, političnih in družbenih problemov v podjetju. Sestavljen je bil iz mladincev v vseh obratih. Deloval je v obliki razgovorov, predavanj, analiz in poučnih ogledov industrijskih obratov in naprav. Te stavke citiramo po Mohoričevi knjigi o zgodovinskem razvoju BPT, prav zanimivo pa je primerjati dandanašnjo aktivnost ZSMS v naši delovni organizaciji s tedanjimi oblikami dela mladinske organizacije.

Delavski svet BPT za leto 1960—1961 je štel 45 članov, predsedoval pa mu je Milan Koprivnik. Volilnih upravičencev dne 22. 4. 1960 je bilo 1507, volilo pa jih je 1327 ali 88 odstotkov. V delavski svet je bilo izvoljenih 23 moških in 22 žensk. Bolj kot ti številčni podatki pa je zanimiv pregled samoupravnih organov, ki so na predlog sindikalne podružnice kot študijski organi delovali pri delavskemu svetu. To so bili naslednji samoupravni organi:

1. komisija za sklepanje in odpoved delovnega razmerja (sedem članov)
2. komisija za osebne dohodke (sedem članov)
3. stanovanjska komisija in komisija za družbeni standard (sedem članov)
4. disciplinska komisija (trije člani)
5. komisija za osnovna sredstva (trije člani)
6. komisija za higiensko — tehnično zaščito (šest članov)
6. komisija za pregled potnih nalogov in izkoriščanje reprezentančnega fonda (trije člani)
8. komisija za investicije (pet članov)
9. komisija za zaposlovanje invalidov (sedem članov)
10. upravni odbor socialnega sklada (sedem članov)
11. upravni odbor centra za izobrazbo z devetimi člani, ki je opravljal tudi zadeve iz pristojnosti komisije za štipendije
12. komisija za napredek proizvodnje, za katero je bil DS mnenja, da se formira pri DITIS-u oziroma pri sekciji mojstrov.

Z leti se je samoupravljanje krepilo in razvijalo, s prehodom na organizacijo po TOZD in uvedbo delegatskega sistema je samoupravljanje stvar slehernega delavca v kolektivu, samoupravljanje je postalo pravica in dolžnost vseh članov kolektiva.

M. V.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE TOZD PREDILNICA

To poročilo o problematiki proizvodnje sovпада ravno v polletni prikaz naših poslovnih rezultatov in bo zaradi tega prikazana vsa problematika bolj v podrobnosti in podana še tekoča dogajanja in problemi.

OSNOVNI MATERIAL

Oskrbljenost z osnovno surovino, to je bombažem, je bila vseskozi zadovoljiva in so se zaloge bombaža gibale od 560 do 939 ton, v povprečju v prvem polletju pa 721 ton, kar je za 3,77 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Kljub dokaj neugodnim tržnim gibanjem na tržišču z bombažem in manjnjem tečajem dinarja, se giblje cena porabljenega osnovnega materiala za proizvodnjo materiala za proizvodnjo enega kilograma preje še vedno v okviru planiranih cen in znaša 36,08 din. V primerjavi s prvim tromesečjem je za 6,8 % višja.

Posebno je narasla cena modalnih vlaken in znaša 72,31 din za kg. Vsled tako dobre oskrbljenosti z bombažem je bilo tudi zelo malo premenjav.

Rumeno mešanico smo morali samo enkrat izdelati in enkrat prežigosati zaradi zmanjšanja ruskega bombaža I. klase, ki je bil zamenjan z II. klaso in vključitve sudanskega in grškega bombaža.

Tudi belo mešanico smo samo 3x prežigosali zaradi zamenjav turškega, grškega in sirijskega bombaža, ki se je zamenjal z mehiškim in makedonskim bombažem.

Slabši rezultati pri beli mešanici so se pokazali z vključitvijo makedonskega bombaža in smo morali količino tega bombaža zmanjšati. Pri rdeči mešanici, ki jo rabimo za izdelavo preje za izvoz za katero se zahtevajo posebno visoki trgalni kilometri, nekaj časa nismo imeli ustreznih bombažev in smo dosegli komaj zadovoljive rezultate. Z vključitvijo mešanice za česanje so se tudi rezultati pri rdeči mešanici popravili.

Večje so bile težave s polinoznim vlaknom 32 mm. Koplona je zmanjkalo in smo predelali še manjšo količino 38 mm. Pri nabavi modalnega vlakna Prima, ki smo ga uporabili namesto Kolona, (ker tega ne izdelujejo več) so nastale zakasnitve in je prispela pošiljka v zadnjem hipu. Pri predelavi je Prima vlakno teklo v redu in je bilo celo manj težav kot s Koplonom. Opaža pa se občuten padec trdnosti, saj so vrednosti izpod

14 trgalnih kilometrov in posamezne odebelitve v preji. To pa povzroča težave pri nadaljnji predelavi.

PROIZVODNJA

Planske obveznosti smo skoraj v vseh mesecih izvrševali v redu in je letna kumulativa po 7 mesecih izvršena s 103,02 % pri povprečni Nm 34. V učinkovitih kg je doseganje 98,42 % in to zaradi tega, ker smo predli višjo Nm kot je bila pa s planom predvidena.

Tako dobro doseganje plana, kljub težavam z delovno silo, je bilo možno doseči z organiziranjem nadurnega dela, omejevanjem izkoriščanja dopustov in predstavitev prostih sobot. Kljub tako dobremu doseganju plana so bile zaloge preje v določenih obdobjih kritične, dokup preje pa ni bil možen, ker jo na jugoslovanskem tržišču primanjkuje.

V mesecu marcu je bila usposobljena tudi česalnica in smo za vtekavanje strojev v začetku predelovali belo mešanico. Po manjših zagonskih problemih so česalni stroji stekli zadovoljivo.

Kvaliteta česane preje je bila v primerjavi s kupljeno slabša in to predvsem zaradi sestave mešanice za česanje, ko še ni bilo vseh ustreznih bombažev. V zadnjem času se je kvaliteta že izboljšala, odstopanje je še edino v nopolnih.

KADRI

Problematika z delovno silo je bila skozi vse obdobje izredno pereča, saj smo proizvodne obveznosti izpolnjevali s skrajnimi napori na račun premeščanja delavcev, omejevanja čiščenja in vzdrževanja strojev. Pomanjkanje delavcev le v zadnjem času ni več tako kritično in se stanje izboljšuje.

Poleg pomanjkanja kadrov nastopajo še dodatni problemi zaradi izostankov z dela in je zaradi tega prihajalo do zastojev na strojih. Procent izostankov za prvo polletje je kar 9,39.

STROJNI PARK

V prvem polletju v TOZD Predilnica ni bilo nobenih investicij. Vedno bolj se opaža iztrošenost strojnega parka. Poleg prstančnih strojev Howard in Rieter, katere bomo morali v bodoče glede na finančne možnosti pričeti zamenjavati, je najbolj pereče stanje na raztezalkah. Predvidena rekonstrukcija 4 raztezalk s strani firme Krušik, ki bi se morala pričeti že v začetku leta še ni izvršena. Po najnovejših podatkih bo to možno izvesti v mesecu septembru.

V teku je montaža štirih brezvretenskih BD 200 strojev, tip RC, ki smo jih zamenjali namesto starih BD 200. Za te stroje ni bilo več rezervnih delov, ker so bili to prvi tipi BD 200 strojev, ki so bili montirani pri nas.

Naši BD 200 stroji tipa RC imajo izpopolnjen sistem za odstranjevanje nečistoč z odsesavanjem; % nečistoč odnošno odpadkov pa je od 1,5 % in več. Nadalje imajo

prigrajeno tako imenovano »tretjo rolo«, ki služi za navijanje rezerve; možno pa je tudi parafiniranje preje.

Na stroju je že tudi naprava za vpredenje niti, kar pride v poštev tudi pri visokih zavojih in večji hitrosti.

Nad BD 200 predilnimi stroji je tudi popravljena streha, ki je puščala in smo imeli stalne težave pri vsakem dežju. Odstopljen omet pa je predstavljal že tudi resno nevarnost.

V tabeli je podan prikaz proizvodnje od januarja do julija 1980 v primerjavi z istim obdobjem leta 1979.

Plan	1979	1980	Indeks
Plan efekt.kg	1,545.000	1,530.500	99,06
Izvrš.efekt.kg	1,454.786	1,506.381	103,55
% izvršenja	94,16%	98,42%	
Plan pri Nm 34	1,404.000	1,401.600	99,83
Izvršeni bazni kg	1,409.059,88	1,443.874	102,47
% izvršenja	100,36%	103,02%	

Izkoriščanje in zastoji

montiranih vreten	14.724	14.724
vseh obr.spos.vreten	41,182.592	41,762.272
efektivnih vrh	31,250.372	32,175.916
zastoje vrh	9,932.220	9,586.356
% izkoriščanja	75,88%	77,05%
% zastojev	24,12%	22,95%

Produktivnost in storilnost

produkc. efekt.kg	1,454.786	1,506.381
produkc.pri Ø Nm 34	1,409.059,88	1,443.874
bazni gr/red.mesto	55,85	55,25
bazni gr/vrh	16,45	16,78
bazni gr/del.uro	6,60	6,66
HOK ure	15,15	15,01
delovne ure.	213.430	216.732

Delovna sila

Ø po spisku	213	212	
Ø na delu	177	177	83,5%
% izostankov	36	35	16,5%
Od tega:			
porodnic	6	5	2,4%
bolezni	9	10	4,7%
let.dopust	21	20	9,4%

Vodja TOZD Predilnice

**Dopisujte
v svoje glasilo**

JAVNA RAZPRAVA O SKUPNI PORABI

Na sejah delavskih svetov v TOZD in DSSS, ki so potekale zadnji teden v avgustu, je bila v eni od točk dnevnega reda podana informacija o planiranju. V gradivu, ki je namenjeno javni razpravi o skupni porabi v naslednjem srednjeročnem obdobju, so bili izvečki iz osnutkov programov v temeljnih planov občinskih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti.

Potrebe izvajalcev v izobraževanju, otroškem varstvu, kulturi, zdravstvu ter ostalih družbenih dejavnostih za obdobje 1981/85 so opredeljene zelo ambiciozno. Programe, ki so jih v svoje planske dokumente zastavile posamezne SIS, bo financiralo združeno delo. Ker so programi opredeljeni zelo široko, bo seveda zanje v združenem delu potrebno zbrati več denarja, kar pa pomeni višje prispevne stopnje iz osebnih

dohodkov ter višje prispevke iz dohodka.

Ker vsi programi praviloma predvidevajo v naslednjih petih letih manjša ali večja povečanja potrebnih sredstev, bo to seveda najbolj občutno vplivalo na dohodek in osebne dohodke. Na udarce po žepu oziroma na tanjšo kuverto pa smo vsi zelo občutljivi in prav zato nam ne more in ne sme biti vseeno, kaj in kako bomo financirali v skupni porabi. Med člani delavskih svetov je pri obravnavi informacije po temeljnih planov SIS v mesecu avgustu kar nekajkrat završalo — tokrat v tekstilu kot okvirno informacijo za nadaljevanje javne razprave objavljamo nekaj več podatkov, ki so zajeti v dva tabelarična pregleda. Precej podatkov v obeh tabelah še manjka, ker je bilo mogoče zajeti le tiste podatke, za katere je bilo ustrezno gradivo posredovano do 20. avg. 1980.

Sedanji in predvideni prispevki iz osebnega dohodka delavca

Namembnost sredstev	Prispevna stopnja iz BOD		
	1979	1980	1981—1985 (predlog oz. predvi devanja)
1. Skupnost otroškega varstva zveza skupnosti	3,16%	3,04%	3,05%
2. Občinska izobraževalna skupnost	4,56%	4,03%	6,29%
3. Občinska kulturna skupnost	0,94%	0,88%	1,05%
4. Telesno kulturna skupnost	0,40%	0,37%	0,89%
5. Skupnost socialnega skrbstva	0,74%	0,76%	1,19%
6. Skupnost invalidsko pokojninskega var.	10,91%	11,50%	11,50%
7. Občinska zdravstvena skupnost	6,42%	6,64%	8,20%
8. Občinski davek	0,50%	0,50%	0,50%
9. Republiški davek	1,00%	1,00%	1,00%
10. Solidarnost	—	1,00%	0,80%
S k u p a j	28,63%	29,72%	34,47%

Podatek je zgolj informativno predvidevanje.

Nekaj pojasnil k zapisanim številkam: kjer je narisana pika je podatek oz. odstotek le okvirno predvidevanje, ker v osnutkih dokumentov za javno razpravo ni natančno določena odstotka. Zato je tudi skupni seštevek, ki predstavlja informativno obremenitev osebnega dohodka v naslednjih petih letih, lahko le okvirna informacija, nikakor pa ne dokončni izračun prispevnih stopenj, za

katere je osnova bruto osebni dohodek delavca. Ker pa moramo biti v javni razpravi o sredstvih za skupno porabo zelo konkretni in se dogovarjati npr. o možnostih za zgraditev novih objektov, o načrtovanih adaptacijah ter o drugih stvareh, ki so zapisane v osnutkih programov SIS, je treba imeti pred očmi vsaj informativno tudi celoto vseh prispevkov BOD, kar je razvidno iz tabele št. 1.

V drugi tabeli pa je zajetih nekaj okvirnih odstotkov, ki so predvideni iz dohodka in se iz-

računavajo na podlagi osebnih dohodkov delavcev.

Sedanji in predvideni prispevki po osnovi OD, ki se plačujejo iz dohodka TOZD (DO)

Namembnost sredstev	Višina prispevka iz dohodka		
	1979	1980	1981—1985 (predlog)
1. Občinska skupnost za zaposlovanje	0,24%	0,24%	0,24%
2. SIS za varstvo pred požari	0,28%	0,28%	0,28%
3. Požarna — za dimnikarstvo			0,4%
4. SKIS — sam. komunalna int. sk. za vzdrž. komunalnih naprav	0,50%	0,50%	1,20%
5. Samoupravna stanovanjska skupnost	6,00%	6,00%	6,62%
6. Zdravstvena skupnost (za nesreče)	1,32%	1,43%	?
7. SPIZ (za nezgode)	0,80%	0,80%	?
8. Štipendiranje dijakov, študentov	0,50%	0,50%	?
9. SLO	0,20%	0,20%	?
10. Pospeševanje kmetijstva			0,22%
11. Sam. enota za urejanje stavbenh zemljišč			0,50%

V tej tabeli — ki je ravno tako kot prva informativna — je kar precej vprašajev. Le-ti pomenijo, da za zapisane obveznosti iz dohodka še ni jasno, kako bo z njimi v prihodnjem srednjeročnem obdobju. V tistih okencih, kjer so črte, pa pomeni, da teh prispevkov iz dohodka v letih 1979 in 1980 ni bilo.

Kot je moč razbrati iz zapisanih števil, je občutno povečanje v točki 4. — samoupravna komunalna interesna skupnost, kjer bodo zbrana sredstva namenjena za vzdrževanje komunalnih naprav. V točki 10. — pospeševanje kmetijstva — bi po osnutku programa sredstva namenili za zagotovitev tržnih viškov mesa v naši občini — nedvomno bo to nalogo na področju proizvodnje hrane potrebno podpreti.

Vsa ostala povečanja — samoupravna stanovanjska skupnost, samoupravna enota za urejanje stavbenh zemljišč — pa so znatno bolj vprašljiva tudi po mnenju izvršnega sveta skupščine občine Tržič.

Tako. Dve tabeli za eno odkrito, vsebinsko ter zlasti tvorno javno razpravo. Če hočemo financirati programe, ki jih bomo zmogli in so v našem interesu, bo potrebno javno razpravo o skupni porabi v SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje vzeti resno. Le na ta način v bodoče ne bo prihajalo do pripomb, češ »da nam trgajo, kot se jim zdi«. Kajti — sprejem sleherne obremenitve ustvarjenega dohodka in naših osebnih dohodkov je predvsem samoupravna odločitev delavcev.

— Tudi za učence na počitniškem delu v BPT je bilo organizirano teoretično in praktično seznanjanje z osnovami požarne prevencije in uporabo ročnih gasilnih aparatov

VISOKO PRIZNANJE GASILCEM BPT

Slehernemu delavcu BPT je poznana izredna aktivnost in uspešnost naših gasilcev, zato ne preseneča predlog komisije za odlikovanja in priznanja skupščine občine Tržič po katerem naj bi zbori sprejeli sklep o dodelitvi zlate plakete mesta Tržič za leto 1980 Industrijskemu gasilskemu društvu BPT.

V obrazložitvi je med drugim navedeno:

Industrijsko gasilsko društvo BPT je najstarejše industrijsko

drštvo v Tržiču. Lani je praznovalo 85-letnico svojega plodnega in humanega dela. Društvo se je pričelo hitreje razvijati in uveljavljati šele po končani oboroženi vstaji naših narodov in doseglo vidne uspehe v prid celotne družbe in delavskega razreda. Precej članov društva je sodelovalo v NOB, mlajši pa so bili vključeni pri izgradnji porušene domovine ter sodelovali v občinskih, republiških in zveznih delovnih akcijah.

Društvo načrtno in organizirano kadruje v svoje vrste tudi delavce drugih narodnosti zaposlenih v BPT, ker se zaveda pomena besed tovariša Tita, stalno razvijati in krepiti bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti.

Društvo sodeluje na vseh občinskih in republiških tekmovanjih, udeležilo pa se je tudi mednarodnih tekmovanj ter s tem krepilo vezi z našimi zamejskimi Slovenci. Društvo se udeležuje od samega začetka pohoda Po poteh spominov in tovarištva. Aktivno sodeluje z ostalimi društvi v občini ter z gasilskimi enotami Elan Begunje, Predilnica Litija in Tekstilna tovarna Prebold.

Društvo se je aktivno vključilo v prostovoljno delo pri izgradnji nove kočice na Dobriču, organiziralo in izvedlo je več očistevalnih akcij na območju delovne organizacije in struge Tržiške Bistrice. Društvo je nosilec akcij v delovni organiza-

ciji o preventivni protipožarni vzgoji vseh delavcev in je pomemben dejavnik pri krepitvi vloge družbene samozaščite.

Za svoje požrtvovalno delo in prizadevanje ter dosežene uspehe na tekmovanjih je bilo društvo večkrat pohvaljeno in odlikovano. Gasilci, združeni v Industrijskem gasilskem društvu BPT, se zavedajo svoje vloge in mesta v naši socialistični samoupravni Jugoslaviji in večina članov so tvorci samoupravnega in družbenopolitičnega življenja v delovni organizaciji in izven nje.

— Predsednik IGD BPT Riko Dobrin je v imenu društva prevzel visoko priznanje — zlato plaketo mesta Tržič

PREDSTAVITEV IN NEKATERE ZNAČILNOSTI OBČINE ZAJEČAR

Skupščina občine Tržič je na sejah svojih zborov dne 7. in 9. julija sklepala o sprejetju odloka o pobratenju občine Tržič in občine Zaječar. Listina o pobratenju je bila podpisana v Tržiču na slavnostni seji zborov SO Tržič ob občinskem prazniku, 5. avgusta, v Zaječarju pa na slavnostni seji zborov SO Zaječar ob njihovem občinskem prazniku, 7. septembra. Da bi občane Tržiča čim bolj seznanili z občino Zaječar objavljamo članek s katerim želimo predstaviti pobrateno mesto in njegove značilnosti.

Občina Zaječar leži na skrajnem vzhodu naše države in z delom meji z LR Bolgarijo. Mesto Zaječar leži ob ustju Črnega in Belega Timoka, v zaječarski kotlini in ima 137 m nadmorske višine.

Zaječarska občina obsega 1071 kvadr. km, leži v središču kotline ob ustju obeh Timokov v in na križišču železniških in cestnih poti. Obrobajo jo gorski masivi z bogatimi sloji premoga, kremenčevega peska, bakra in gozdovi, iz česar lahko sklepamo, da ima Zaječar velike potencialne možnosti gospodarskega in družbenega razvoja.

Z moravsko dolino je Zaječar povezan z magistralno cesto Zaječar—Paraćin, z južnimi in severnimi deli naše dežele pa z magistralno cesto Djerdap—Niš. Magistralna cesta preko mejnega prehoda Vrška Čuka veže Zaječar z LR Bolgarijo. Skozi mesto vodi tudi železniška proga Niš—Prahovo, katere del se odcepi proti Boru, Majdanpuku in Beogradu.

Pokrajina je že od najstarejših časov privlačevala ljudi, o čemer pričajo številna arheološka najdišča.

Najstarejši znani naseljenci so bili Tribali, bojevitoumni pleme. Po nekaj stoletjih neprekinjenih bojev s sosednimi plesemi so Tribali izginili z zgodovinskega prizorišča, omenjene kraje pa so naselili Mezi, tudi Tračani.

V drugi polovici prvega stoletja pred našim štetjem so Rimljani podjarmili Meze

in ustanovili svojo provinco Mezijo. Razvili so različne gospodarske panoge, posebno poljedelstvo in rudarstvo. Ohranile so se razvaline njihovih mest, poti, raznovrstno orodje, denar in drugo.

V dolini Timoka so še danes razvaline trdnjave Kostol, deset kilometrov zahodno od Zaječarja pri vasi Gamziograd pa najdemo največji poznantični objekt z istim imenom.

Čeprav o njem nimamo pisanih virov, menimo, da je bila tu cesarska rezidenca.

V času velikih selitev narodov so bili ti kraji pogosto opustošeni, dokler se niso sredi sedmega stoletja tu naselila slovanska plemena, pleme pa, ki se je tukaj naselilo, so bili Timočani. Do konca 14. stoletja so Timočani pogosto menjali gospodarje, dvakrat so bili pod oblastjo srbske srednjeveške države. Od konca 14. stoletja pa do leta 1833 so bili ti kraji pod turško oblastjo. Zaječar se prvič omenja v nekem turškem dokumentu iz leta 1560.

Po zmagi nad Turki leta 1833 je postal Zaječar središče Timoške krajine. Ta položaj je mesto obdržalo do današnjih dni, čeprav se je obseg zemljišča malenkostno spreminjal in so se izmenjavala administrativna imena: Zaječar je bil središče nahije, okrožja, okraja, področja, sreza, občine in nazadnje regije.

Prebivalci obrobni delov so se ukvarjali s poljedelstvom

in živinorejo. V mestu pa se je razvijala obrt, proti koncu 19. stoletja pa tudi bančništvo. Gradili so mline, opekarne, leta 1895 pa parno pivovarno. Leta 1885 so odprli rudnik premoga v Vrški Čuki, pozneje pa še nekaj manjših rudnikov v bližini Zaječarja. S tem je povezan začetek delavskega gibanja in prodor socialističnih idej. Ustanovili so prve razredne organizacije. Leta 1883 so se siromašni kmetje uprli, vendar je režim timoški kmečki upor hitro zadušil.

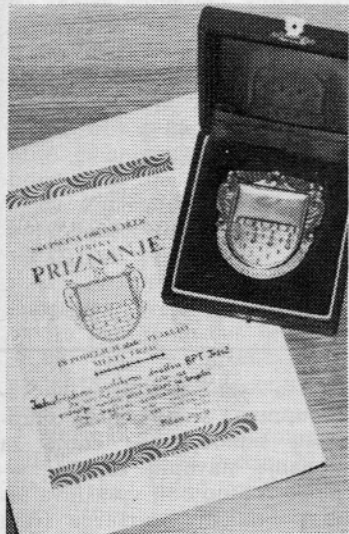
Na začetku tega stoletja so ustanovili socialno-demokratske organizacije v mestu, rudnikih in po nekaterih vaseh. Rudarji iz Vrške Čuke so že 1907. leta stavkali, da bi izboljšali življenjske in delovne razmere.

Med prvo svetovno vojno so prebivalci teh krajev občutili neusmiljeno ropanje in izkoriščanje okupatorja.

Na začetku dvajsetega stoletja je mesto Zaječar štel okoli 8 tisoč prebivalcev, v naslednjih tridesetih letih pa se je njihovo število povzpelo na 10.500, kar pomeni, da se mesto ni hitro razvijalo. To velja posebno za vojna leta.

V obdobju med obema vojnama je delavski razred obnovil svoje organizacije, ustanovili so organizacije KPJ, delavstvo se je bojevalo za svoje pravice. Najbolj pomembna je stavka timoških železničarjev 1920. leta.

Vstajo v Timoški krajini je pripravil okrožni komite KPJ iz Zaječarja: 30. junija 1941 je sprejel odlok o vstaji. Prvi partizanski odredi so se oblikovali že v juliju in avgustu. Prebivalstvo je množično sodelovalo v NOB in septembra 1944 kraje končno osvobodilo. Zaječar so osvobodili.

2

3

4

5

bodili 7. septembra 1944. leta. Gospodarstvo občine je do druge svetovne vojne v glavnem temeljilo na obrtniški in polindustrijski predelavi poljedeljskih proizvodov in na izkoriščanju rudnih bogastev, predvsem premoga.

Gospodarstvo so v glavnem predstavljale: delavnice trikotaže, mlini, mizarske obrtniške delavnice, usnjarna, parna pivovarna, dve opekarni, rudnik kremenčevega peska v Rgotini, štirje premogovniki (Vrška Čuka, Lubnica, Avramica in Zvezdan) in dve manjši elektrarni.

To so bili predvsem manjši gospodarski objekti, prevladoval je obrtniški način proizvodnje, lastniki pa so bili drobni zaječarski kapitalisti, medtem ko so rudniki združevali tudi tuj kapital. Edini večji industrijski objekt je bila parna pivovarna, ki je tik pred vojno proizvajala 3800 hl piva na leto.

V tem času je bilo v mestu in na vaseh večje število trgovin, tudi nekaj gostinskih objektov in klimatsko zdravišče v Gamzigrajskih toplicah.

Takoj po drugi svetovni vojni je bilo treba odpraviti posledice vojnega pustošenja in poskrbeti za strokovnjake in sredstva, ki bi zagotovili razvoj zaječarskega gospodarstva.

Že leta 1948 je bilo v zaječarski občini 62.000 prebivalcev, ki so živeli v 16.932 gospodinjstvih. V mestu je živel le 19% prebivalcev (12.000), kmečkega prebivalstva pa je bilo več kot 80%. Skupno je bilo zaposlenih 3.500 občanov, se pravi, da je bil zaposlen vsak 18. občan.

Nagel povojni razvoj industrije in gospodarstva, zlasti v zadnjem desetletju, je vplival na pospešeno rast občine in mesta Zaječarja. Iz nekdanjih delavnic in manjših industrijskih objektov so se razvila moderna podjetja, izmed katerih predstavljajo nekatera zelo pomembne proizvajalce ne samo v okviru jugoslovanske skupnosti, pač pa tudi v evropskih in svetovnih merilih. Naštejmo samo nekatere:

— Tovarna kristala z 2.600 delavci v petih TOZD v Zaječarju, Kladovu, Sokobanji in Kutini proizvaja in predeluje okoli 8.000 ton kristalnega stekla na ročni, polavtomatski in avtomatski način. Že zdaj pokriva 80% skupne jugoslovanske proizvodnje in predstavlja 80% skupnega jugoslovanskega izvoza navedenih proizvodov.

— Tovarna porcelana s 1.200 delavci naredi letno okoli 2.500 ton porcelana za gospodinjstvo in okras ter s tem predstavlja enega naj-

večjih proizvajalcev omenjenih proizvodov pri nas.

— Rudnik kremenčevega peska v Rgotini je s 550 delavci največji livarski in steklarski industriji nudi okoli 400.000 ton peska na leto.

Vse te organizacije imajo ambiciozne, vendar hkrati realne programe razvoja, od katerih se nekateri že uresničujejo. Z uresničitvijo omenjenih načrtov se bo povečala proizvodnja kristala s sedanjih 8.000 na 16.000 ton, porcelana z 2.500 na 6.500 ton, kremenčevega peska s 400.000 na 800.000 ton

— Tovarna kablov v Zaječarju je bila ustanovljena 1974. V njej naredijo okoli 18.000 ton kablov in bakrenih prevodnikov na leto. V tovarni je zaposlenih 500 delavcev. Skupaj s tovarnama termotehničnimi napravami in merilnimi transformatorji je del sistema RTB Bor.

Načrti predvidevajo še nadaljnje povečanje proizvodnje kablov in prevodnikov, in to na 24.000 ton letno, pa tudi povečanje proizvodnje transformatorjev, merilnih naprav ter naprav za varstvo okolja.

Usnjarsko-tekstilni kombinat Zaječar, v katerem je zaposlenih okoli 2.200 delavcev, se je razvil v sodobno organizacijo, ki izdeluje otroško konfekcijo in trikotažo, športno in lovsko opremo, krzno, usnjeno galanterijo in konfekcijo. Tovarna ima samostojno trgovsko mrežo s 95 trgovinami v številnih krajih naše države.

Razvojni načrt predvideva novo usnjarno in predilnico sintetičnega prediva za potrebe lastne proizvodnje in predelave.

Poljedelskoindustrijski kombinat »Zaječar« je nosilec gospodarske aktivnosti in razvoja tako v kmetijski proizvodnji in predelavi kot v družbenem sektorju; združuje poljedelce in kooperante.

V omenjeno sestavljeno organizacijo združenega dela sodi osem delovnih organizacij s 23 TOZD na področju primarne kmetijske proizvodnje in predelave (v njih je zaposlenih 3.300 delavcev) in 11 osnovnih organizacij združenih kmetijskih proizvajalcev (v njih dela 2.200 kmetov), kar predstavlja 25% skupnega števila gospodinjstev v občini. Na posevstih imenovanega kombinata, ki meri 10.000 ha, proizvedejo letno okoli 1.500 vagonov pšenice in drugih žitaric. Na farmah letno vzredijo okoli 15.000 glav mladega goveda. Tovarna živalske krme proizvede letno okoli 4.000 vagonov krmil. Industrija mlečnih proizvodov predela letno 35 milijonov litrov mleka,

tovarna piva pa 400.000 hl piva in sokov. V objektih Žitoprometa zmeljejo letno 1.500 vagonov moke.

Od združenih kmetovalcev in kooperantov odkupijo letno več kot 6.000 pitanih juncev, 11 milijonov litrov mleka, 300 ton žitaric in drugih proizvodov.

V okviru poljedeljskoindustrijskega kombinata »Zaječar« posluje tudi gostinsko turistična delovna organizacija »Srbija«, ki nudi gostinske in turistične usluge. V Zaječarju in Gamzigrajskih toplicah je na voljo več turističnih objektov. Največji med njimi je hotel »A« kategorije »Srbija« v Zaječarju.

Program organizacij, ki sestavljajo poljedeljskoindustrijski kombinat »Zaječar«, predvideva za nadaljnji razvoj: izgradnjo treh tovarn Žitoprometa; v okviru Industrije mlečnih proizvodov in sadnih mlečnih krem in otroške hrane, povečanje proizvodnje piva in sokov na 700.000 hl letno; odkup in komasacijo zemlje; gojenje in predelavo sadja, razvoj gostinsko-turističnih kapacitet; nadaljnji razvoj proizvodnje in posesti združenih kmetovalcev in kooperantov pri povečanju števila združenih kmetovalcev in podobno.

Mehanizirana klavnica in hladilnica ter Tovarna konzerv »Timok« zaposlujeta okoli 700 delavcev in poslujeta v okviru SOZD poljedeljski kombinat »Beograd«, ter spadata v vrsto pomembnih predelovalcev mesa. V objektih te organizacije letno zakoljejo in predelajo okoli 25.000 juncev, 70.000 svinj, v teku pa so priprave za izgradnjo nove klavnice, kjer naj bi predelali 70.000 pitanih juncev in 150.000 svinj na leto.

V metalnopredelovalni industriji, ki deluje v sklopu tovarne strojev »Arsenije Spasić« Zaječar in »Investgradnje« Grljan, združuje delo preko 1.200 delavcev. Izdelki teh organizacij (stroji in oprema za lesno industrijo, transporterji, jeklene konstrukcije in oprema za rudarstvo) so znani v Jugoslaviji in tujini. Razvojni program predvideva povečanje proizvodnje od današnjih 12.000 na 25.000 ton različnih izdelkov in razširitev proizvodnega programa.

Od petih premogovnikov, ki so jih nekdanj izkoriščali, kopljejo danes premog v dveh: v rudniku antracita »Vrška Čuka« in v rudniku lignita »Lubnica«. V teh dveh rudnikih je zaposleno 1.100 delavcev. Letno nakopljejo okrog 180.000 ton lignita in antracita zelo dobre kakovosti za potrebe gospodarstva in industrije.

Predvidevajo povečanje proizvodnje lignita na 18.000 ton letno. Intenzivno nadaljujejo z raziskavami in pripravami za povečanje proizvodnje.

V SOZD »Timogradnja« Zaječar združuje delo 6 delovnih organizacij s področja gradbeništva, projektiranja, mehanizacije in proizvodnje gradbenega materiala. Zaposlenih je okrog 3.700 delavcev, od katerih jih je v TOZD in DO v občini Zaječar več kot 2.000. Te organizacije so znane po izdelavi stanovanj, industrijskih in drugih gradbenih objektov ne samo v Zaječarju, temveč tudi po drugih mestih Jugoslavije. V nadaljnjem obdobju se bodo te organizacije usmerile v povečanje proizvodnje gradbenega materiala, zgradili bodo tovarno za proizvodnjo stanovanj, modernizirali in mehanizirali bodo proizvodnjo.

Področje Zaječarja je bogato z gozdovi. V mestu je sedež SOZD ŠIK »Južni Kučaj«, ki je sestavljena iz treh delovnih organizacij z 12 TOZD s področja gozdnega gospodarstva in predelave lesa. Organizacija ima 104.000 ha gozdnih površin.

Vsako leto predelajo 130.000 kub. m hlodovine v 20.000 kub. m rezanega lesa, 300.000 kvad. m parketa. Naredijo tudi 10.000 pohištvenih garnitur, masivnih elementov in drugih proizvodov na leto.

Predelava lesne mase ima posebno mesto v razvoju. Največje investicije bodo usmerjene v izgradnjo tovarne plošč po posebni tehnologiji na bazi fenalnih lepil.

Na področju železniškega prometa so trije TOZD v sestavi ŽTO Beograd. V teh organizacijah je zaposleno okrog 1.000 delavcev v prometno-transportni dejavnosti, pri vleki ter vzdrževanju proge in objektov. Na področju cest uspešno posluje cestno podjetje »Zaječar« v Zaječarju z okrog 800 delavci. Avtobusni promet opravlja TOZD »Lasta« iz Beograda.

Največja trgovska delovna organizacija v Zaječarju »Zaječar-promet« združuje 4 TOZD s skupaj okoli 700 delavci. Letno imajo okrog 1800 mil. prometa. Z razvojnimi programi bo potrebno doseči specializacijo poslovanja in v naslednjem obdobju povečati promet.

Zaradi politike odprtega tržišča so mnoge trgovske organizacije kot »Centroprom« RK »Beograd«, »Centrotekstil«, »Kopaonik«, »22. Decembar«, »Kovinotehna«, »Jugodrovo«, »Drvoimpeks« s svojimi TOZD in poslovnimi enotami v Zaječarju ustvarile živahno trgovsko aktivnost.

(nadalj. na 7. strani)

FOTO VESTI

Med redne oblike usposabljanja na področju požarne preventive sodi tudi praktična uporaba ročnih gasilnih aparatov

— Iz tedna v teden, iz meseca v mesec odhajajo v pokoj naši dolgoletni sodelavci, ljudje s katerimi smo se vsak dan srečevali pri opravljanju svojih delovnih dolžnosti. Tudi v zadnjem obdobju je odšlo v zaslužni pokoj deset članov kolektiva. Po običaju so se zbrali pri direktorju DO ter skupaj z vodilnimi delavci poseleli ter ob kavi obudili spomine na dolga leta dela v BPT. Ob slovesu jim je bila izrečena zahvala za vloženo delo in trud ter izražena želja, da bi še dolgo časa uživali zaslužni pokoj ter se spominjali prijetnih trenutkov, ki so jih doživljali v času zaposlitve v BPT.

PA ŠE TO ...

— Kakšen je odnos nekaterih posameznikov do naših stanovanj in opreme v njem nazorno kaže ta sliki napravljena v sobi stanovanjske hiše poleg BPT.

Naš nekdanji sodelavec Ivanovič Mato je odšel iz DO; v kakšnem stanju pa je pustil sobo je vidno na obeh posnetkih, čeprav to še zdaleč ni vse kar je videla komisija, ki je sobo odprla. Taki primeri, ki so na srečo zaenkrat še redki, kažejo na to, da nekateri niso sposobni živeti v stanovanju, saj sobo kmalu po vselitvi spremenijo v smetišče ali pa še v kaj drugega. Da je možno kaj takega v sodobnem času v civilizirani družbi potrjuje ta primer, ki ne bi bil v čast nikomur, pa naj bi prišel od koderkoli.

Upokojeni so bili naslednji sodelavci:

1. Ropret Francka — konfekcija
2. Štefe Jožef — predilnica
3. Gladoš Vladimir — VEO
4. Golmajer Katarina — tkalnica
5. Mokorel Antonija — tkalnica
6. Železnikar Ernestina — predilnica
7. Jereb Marija — DSSS
8. Lončar Jožefa — tkalnica
9. Tišler Marija — tkalnica
10. Koren Marija — konfekcija

Stisk roke, zahvala in najlepše želje ob odhodu v poko

PREDSTAVITEV IN NEKATERE ZNAČILNOSTI OBČINE ZAJEČAR

(nadalj. s 6. strani)

V občini deluje 95 TOZD v gospodarskih dejavnostih, ki zagotavljajo celoten družbeno-ekonomski razvoj občine. Poleg naštetih organizacij uspešno poslujejo in dvigajo družbeni razvoj v občini tudi: »Elektrotimok«, »DES«, grafično podjetje, podjetje za PTT, »Rad«, »Komunalac«, »Motoremont« in druge.

Razvoj gospodarstva je vplival tudi na razvoj družbenih dejavnosti, priče smo pomembnim rezultatom v šolstvu, kulturi, zdravstvu, socialnem varstvu, otroškem skrbstvu.

Povojno obdobje je pomembno za razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti od predšolske do visokošolske stopnje. V občini deluje vzgojno-izobraževalna ustanova za predšolske otroke, 14 popolnih osnovnih šol, posebna osnovna šola, nižja glasbena šola, osnovna šola za izobraževanje odraslih pri DU, enotna delovna organizacija srednjega usmerjenega izobraževanja, oddelek višje šole elektro in kovinske stroke ter oddelek pravne in ekonomske fakultete univerze iz Niša.

V otroških jaslih je 12%, v otroških vrtcih 20%, malo šolo pa obiskuje 88% otrok. Obstoječa mreža osnovnih šol omogoča vzgojo in izobraževanje prav vsem šolskim obveznikom.

V osnovnih šolah je 6.500 učencev, v srednjih 3.000, v oddelkih višjih šol okrog 80, oddelka visokih šol pa obiskuje 700 rednih in 300 izrednih študentov.

V predšolskem, osnovnošolskem in srednjem izobraževanju deluje 607 usposobljenih prosvetnih delavcev.

Zaječar je mesto z bogato kulturno tradicijo. Prvo filmsko predstavo so meščani videli leta 1907. Javna knjižnica s čitalnico je bila ustanovljena 1909. leta. Dve leti kasneje je Zaječar dobil prvo gledališče, 1913. pa kinodvorano.

Takoj po osvoboditvi je zaživelo amatersko kulturno-umetniško delo. Takrat so ustanovili nekaj poklicnih kulturnih institucij, ki svojo programsko orientacijo iz leta v leto bogate.

Kinematografsko podjetje »Timok« prikaže na leto okrog 180 različnih filmov. Nudijo 1.700 filmskih predstav v dveh mestnih kinematografih in v vaških naseljih. Predstave si običajno ogleda približno 270.000 gledalcev.

Gledališče Timoške krajine je bilo ustanovljeno 1941. leta. Letno pripravijo 8 do 10

premier in približno 130 predstav. Ansambel gledališča sodeluje na festivalih in gledaliških tekmovanjih v domovini in tujini in to dokaj uspešno, predvsem v LR Bolgariji in SR Romuniji.

Matična knjižnica »Svetozar Marković« je bila ustanovljena 1948. leta.

Knjižnica je v pravem pomenu besede center kulture, saj njena dejavnost seže v skoraj vsa naselja občine. Za svoje člane in občane organizira literarne večere in razgovore z znanimi književniki. Posoja več kakor 100 tisoč knjig z različnih področij znanosti, umetnosti in književnosti.

Zgodovinski arhiv Timoške krajine hrani pomembno arhivsko gradivo iz 19. in 20. stoletja; posebno pomembni so dokumenti iz narodne revolucije in socialistične graditve domovine. Arhiv ima bogato zbirko knjig in tiskov, pomembno fotografsko dokumentacijo, pa tudi drugo gradivo in zbirke, ki so pomembne za raziskovanje gospodarskega in kulturnega razvoja Zaječarja in širšega področja Timoške krajine.

Ne daleč od Zaječarja, v bližini vasi Gamzigrad, je pozno-antično naselje iz 3. in 4. stoletja. Izkopavanja, ki so se začela leta 1953, so odkrila mozaike na tleh in zidovih palače, ki sodijo med najlepše dosežke mozaične tehnike. Gamzigrad je eden od najbolj reprezentančnih rimskih spomenikov na Balkanu.

Najbolj verjetna je hipoteza, da je Gamzigrad—Tomulijana, rodni kraj cesarja Galerija, dobil ime po imperatorjevi materi Romuli.

Amaterska kulturno-umetniška dejavnost v Zaječarju dosega zavidljive rezultate. Posebno pomembna so srečanja in tekmovanja med vami, tekmovanja pevskih zborov in gojenje recitacij na osnovnih in srednjih šolah. Zaključne slovesnosti republiškega tekmovanja vasi so postale tradicionalne in že šesto leto se odigravajo v Zaječarju.

Pomemben prispevek v razvoju kulture in kulturnega amaterizma dajejo KUD »Milenko Brković—Črni« in kulturno-umetniška društva v delovnih organizacijah in mestnih skupnostih.

V pripravi je zidava kulturnega doma, ki bi nudil strehi številnim društvom in kulturnim organizacijam, da bodo mogle še v večji meri prispevati svoj delež h kulturnemu razcvetu mesta.

Telesni kulturi, športu in rekreaciji posveča občina posebno pozornost.

Ob športnem društvu Timok je aktivnih še 23 klubov in prav toliko športnih organizacij z več kot 2.500 člani. V mestu je sedem športnih dvoran, petnajst igrišč in odprt bazen. Gradijo športno dvorano in bazen za otroke. V objektih športnega in rekreacijskega centra Park—Šumi Kraljevica se delovni ljudje in občani lahko odpočijejo in si naberejo novih moči.

Delovna organizacija za informativno in založniško dejavnost »Zaječar« izdaja tednik »Timok« in dvomesečnik »Razvitak«. Vsak dan pošilja v eter studio radia Zaječar novice iz družbenopolitičnih organizacij, TOZD in krajevnih skupnosti. Tudi večje delovne organizacije izdajajo svoja glasila.

SIS za zdravstvo nudi zdravstveno varstvo 97% občanom.

V občini skrbe za zdravstvo: medicinski center z bolnišnico, 22 ambulantami, tremi zdravstvenimi postajami in novozgrajenim zdravstvenim domom; zavod za zdravstveno varstvo in center za rehabilitacijo in zdravljenje v gamzi-grajskih toplicah. V navedenih zdravstvenih ustanovah dela

več kot petsto zdravstvenih delavcev, med katerimi je 150 zdravnikov, med temi pa so tudi doktorji znanosti, magistri in specialisti.

Zaradi družbene in gospodarske dejavnosti je Zaječar razvito mesto z razvitimi samoupravnimi odnosi in organiziranim delavskim razredom.

Danes je Zaječar srednje razvita srbska občina. V njej živi okoli 78 tisoč prebivalcev: 40 tisoč v mestu, drugi v 41 zaselkih od njem. V industrijski in družbeni dejavnosti je zaposlenih okoli 24 tisoč delavcev; narodni dohodek pa znaša okoli 2.200 dolarjev na občana.

Mestno prebivalstvo predstavlja 58%, delež industrije v družbeni proizvodnji je dosegel že 55%.

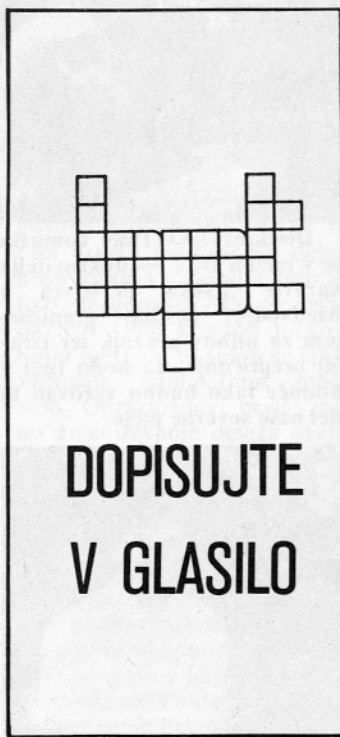
V občini je registriranih 130 TOZD: na področju gospodarstva 95, v njih rešujejo delovni ljudje vsa vprašanja povezana z delom OZD, odločajo o splošnih in skupnih potrebah, v 40 vaških in 5 mestnih krajevnih skupnostih pa razpravljajo o pomembnih vprašanjih življenja občanov.

V 492 delegacijah TOZD in krajevnih skupnosti deluje več kot 7.100 članov delegacij, ki s svojo aktivnostjo doprinašajo k skupnemu razvoju samoupravnih odnosov na delegatski osnovi, več kot 7.500 članov ZK v občini usmerja, animira in aktivno sodeluje v pomembnih gospodarskih, družbenopolitičnih in samoupravnih akcijah v občini.

Rezultat organiziranosti in aktivnosti v krajevnih skupnostih in TOZD so naslednje akcije: stanovanjska gradnja, urbanizacija, komunalna ureditev in higienizacija naselij, oskrbovanje, rast zdravstvenega varstva občanov, gradnja in modernizacija objektov infrastrukture, kot so ceste, vodovodi, PTT mreža, zdravstvene ambulante po TOZD in krajevnih skupnostih, šole in podobno. Za uresničitev dobršen del sredstev namenjajo občani sami s samopriskom.

Priznati pa je treba, da na teh področjih zaradi naglega razvoja in nezadostnih sredstev še vedno prihaja do težav, predvsem na področju komunalne infrastrukture, vodovodov, higienizacije naselij in varstva okolja.

Pričakujemo, da bo gospodarski razvoj v obdobju 1981 do 1985 pospešeno rasel. Razlog za tako pričakovanje vidimo v že doseženi stopnji gospodarskega in družbenega razvoja v dosedanjem obdobju, v naravnih, kadrovskih in materialnih možnostih TOZD in v skupnih samoupravnih odnosih, ki zagotavljajo in omogočajo tak razvoj.

**DOPISUJTE
V GLASILO**

Narodni muzej »Zaječar« že od začetka (1951) dela kot muzej kompleksnega tipa. Sestavljajo ga naslednji oddelki: arheološki, etnografski, umetnostnozgodovinski, prirodoslovni in oddelek NOB. Že trideset let pripravlja likovne razstave in druge prireditve, tematske razstave iz svojih zbirk in zbirk drugih muzejev. V sodelovanju z osnovnimi šolami oblikuje in bogati regionalne zbirke, skrbi za zaščito in oskrbo spomenikov NOB in prejšnjih vojn.

15. AVGUST DAN GRANIČARJEV

Čuvaji naših meja so 15. avgusta slavili svoj praznik — dan obmejnih enot Jugoslovanske

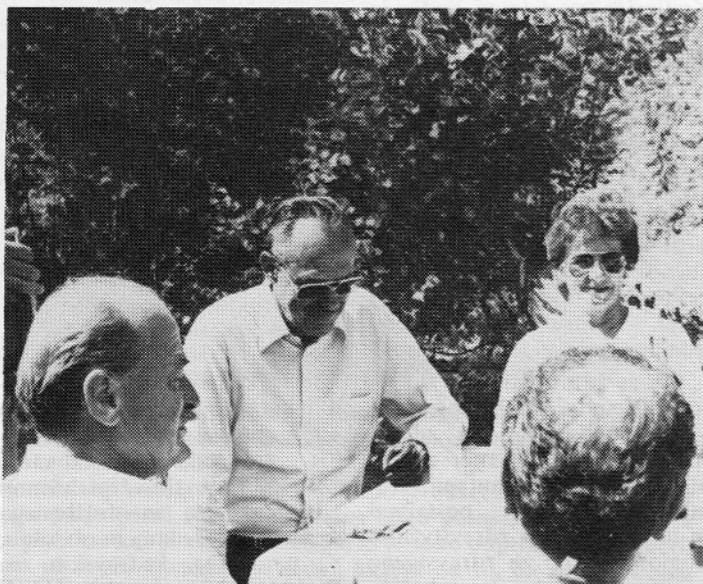

Goste na slavnosti ob dnevu graničarjev je pozdravil komandir karavle stare ši vodnik Žika Manič

ljudske armade. Tega dne je bilo na vseh obmejnih karavlah širom domovine res pravo praznično razpoloženje, graničarje so obiskale delegacije družbenopolitičnih organizacij, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij. Tudi v obeh karavlah v naši občini je bilo slovesno. Delegacija BPT je obiskala graničarje v karavli Srečka Perhavca v Medvodju. Ob tej priliki jim je bilo izročeno darilo pokrovitelja — stereo gramofon Tosca. V uvodnem, uradnem delu je vse zbrane v imenu vojakov najprej pozdravil njihov starešina, nakar so besede prevzeli tudi gostje, ki so graničarjem čestitali za njihov praznik, ter jim izrekli priznanje za vestno čuvanje državne meje. S strani gostiteljev in gostov je bila izražena tudi želja po še tesnejšem sodelovanju. Uradnemu delu je sledil tradicionalni vojaški pasulj ter jedi na žaru.

— Ob karavli se je na praznični dan zbralo precej gostov

— Med gosti ob praznovanju dneva graničarjev sta bila tudi predsednik SO Tržič Milan Ogris in generalpolkovnik Franc Tavčar-Rok.

— V bližini karavle so graničarji pekli ovco na žaru; obiskovalci so si to z zanimanjem ogledali, ena od skupin pa se je z graničarji zadrževali za pečenje takole postavila pred objektiv

Direktor DO Tine Tomazin je v imenu BPT — pokrovitelja karavle Srečka Perhavca v Medvodju, čestital graničarjem za njihov praznik ter izrazil prepričanje, da bodo tudi v bodoče tako budno varovali ta del naše severne meje

Graničarji so gostom poleg okusnega pasulja ponudili tudi jedi na žaru

IZ DELA DELEGACIJ

»Dramska skupina, pevski zbor, salonski orkester in godba na pihala so povezani potom krajevnega medstrokovnega sveta mesta Tržič, tako da se ne cepijo moči in delajo vse sindikalne podružnice na tem sektorju (gre za kulturno-posvetni sektor, op. 1.) v mestu skupno. Vendar je cca 80% vseh sodelujočih članov iz sindikalne podružnice BPT. Dramska skupina Ljudskega odra v Tržiču je podala sledeče prireditve: Pohujšanje v dolini Šentflorjanski dvakrat, Naša kri trikrat in še 12 dramskih del je bilo uprizorjenih skupaj 35-krat. Poleg tega je bilo 7 gostovanj tujih igralskih družin v Tržiču in 5 koncertov različnih glasbenih društev. Nadalje so pevski zbor, salonski orkester, godba na pihala in dramatska skupina naštudirale opereto Ženska vojna, katero so predvajale že 3-krat v Tržiču!«

Lepo bi bilo, če bi zgoraj napisano poročilo bilo prepisano iz poročila tržiške Občinske kulturne skupnosti za leto 1979. A ta zapis o dejavnosti kulturno-prosvetnega sektorja smo našli v zaprašeni mapi, ki nosi datum »september 1946«. Takrat, leto dni po osvoboditvi, je tržiška kultura beležila resnično ogromen polet. Tedaj so bili delavci BPT nosilci 80% kulturne dejavnosti in morda prav zato dandanes marsikdo nostalgичno pomisli na zlate stare čase.

Na eni od sej združene posebne delegacije za kulturo in telesno kulturo v BPT so delegati kritično ocenili dokumente za sejo Občinske kulturne skupnosti. Delegacija je postavila nekaj delegatskih vprašanj in

(nadalj. na 9. strani)

(nadalj. s 6. strani)

od strokovne službe kulturne skupnosti smo nedavno prejeli odgovore na vprašanja, ki zanimajo delavce BPT in jih je izrazila delegacija. Iz odgovorov se da lepo razbrati, kakšen »napredek« je nastal v Trziču v nekaj več kot 30 letih v kulturi.

Vprašanja in odgovori

Delegati BPT so zastavili vprašanje, kje je zajeto v finančni postavki »stroški samoupravnih organov skupnosti«, ki so za Občinsko kulturno skupnost Trzič samo v letu 1979 znašali nekaj več kot 7 starih milj. Strokovna služba OKS pravi, da so v teh stroških zajete dnevnice in potni stroški za delegate, ki se udeležujejo sej republiške skupnosti v Ljubljani ter različnih posvetov na ravni regije in republike. Prav tako so v tem znesku zajeta tudi sredstva za nagrade voljenim in imenovanim funkcionarjem, kar je potrdila skupščina OKS v novembru 1978.

Delegacija se med ostalim ni strinjala s povišanjem najemnine v galeriji paviljona NOB za 54%. Strokovna služba OKS pojasnjuje, da v postavki »obratovni stroški in najemina« takšno povečanje pomeni višjo ceno za najemnino in ogrevanje razstavnega prostora v paviljonu NOB. Cene je določil svet krajevnih skupnosti Trzič-mesto, galerija pa bo prisiljena odklopiti centralno ogrevanje v razstavnem prostoru in namestiti kabino za čuvanje razstav, če bo povišanje cen v letošnjem letu res 54%.

Delegati BPT so med ostalim izrazili mnenje, da se gledališka gostovanja ne smejo še naprej krčiti. Strokovna služba OKS ocenjuje, da pomenijo gostovanja poklicnih gledališč v Trziču problem posebne vrste. Vsako gostovanje (popoldanska in večerna predstava) stane cca 42.000,00 kljub temu, da v te namene odvajamo tudi sredstva Kulturni skupnosti Slovenije; nadaljnja ovira je oder v Cankarjevem domu, ki ni primeren za večje igralske zasedbe poklicnih gledališč. Po drugi strani pa odkrito priznajmo tudi to, da se poklicno gledališče težko odloči za gostovanje »na podeželju«.

Delegate BPT je zanimalo tudi, kako je v Trziču s štipendijo za animatorje kulture, ali se štipendija razpisuje vsako leto v sredstvih javnega obveščanja. Odgovor strokovne službe OKS pravi, da je štipendija za animatorja kulture v občini Trzič bila vsako leto razpisana preko sredstev javnega obveščanja. Vendar odziva na razpis od leta 1976 dalje sploh ni bilo, zato so bila ta sredstva vsako leto z rebalansom porazdeljena na druge postavke v finančnem načrtu.

Delegacija BPT je zanimalo tudi to, kako je s stalno galerijsko zbirko v Trziču.

Po podatkih strokovne službe OKS šteje zbirka 54 del, v glavnem so to olja, grafike in skulpture akademskih slikarjev in kiparjev, ki živijo ali so živeli in delali v Trziču (Legat, Ribnikar, Premrl, Meglič, Gvardjančič, Batista in drugi). Sredstva za odkup del so skromna in letno lahko galerijski svet odkupi za stalno zbirko največ dve deli. V zadnjih nekaj letih je kulturna skupnost za ta namen namenjala med 8.000,00 in 12.000,00 din. V lanskem juliju je bila stalna zbirka razstavljena v paviljonu NOB, sicer pa umetnine služijo za likovno opremo prostorov Občinske kulturne skupnosti in Zavoda za kulturo in izobraževanje.

Takšni so odgovori na vprašanja, ki so jih ob obravnavi gradiva za sejo OKS izpostavili delegati v BPT. Če k temu zapišemo še to, da je skupaj 15 kulturnih društev v občini lani od ZKO prejelo vsega 30 starih milj., je primerjava tržiške kulture danes s poročilom iz leta 1946 na začetku tega članka dovolj zgovorna.

Kaj pa obdobje 1981—1985?

V osnutku Dogovora o temeljnih družbenega plana za obdobje 81—85 za občino Trzič v 29. čl. piše tole:

»Podpisniki družbenega dogovora ugotavljamo, da je zaradi drugih prednostnih dejavnosti kultura v zadnjih letih toliko nazadovala, da predstavlja leto 1980 kritično točko v toliki meri, da bi sploh še lahko zadostila minimalnim zahtevam. Obrazložitev: prvič; stalno zmanjševanje deleža občinske kulture v skupni porabi v občini Trzič od leta 1975 do 1980. V tem času se je zmanjševala prispevna stopnja iz BOD od 0,54% do 0,36%.

Drugič; vedno-večji je delež tako imenovanih skupnih nalog v kulturni skupnosti Slovenije. Zato je samo v letu 1980 v primerjavi z 1979 indeks rasti sredstev za republiške kulturne potrebe krepkel presegel dogovorjenih 116.«

Tak je uvod v tisti del občinskega plana za naslednjih 5 let, ki govori o kulturi.

»Trziški tekstilec« — glasilo delovne organizacije BPT Trzič — ureja uredniški odbor: Anderle Libor, Zupan Andrej, Nemc Breda, Ropret Marjan, Cerar Franc, Kogoj Meta, Vogelink Anka, Janc Ana, Stiritih Zdenko. Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Trzič 64290, telefon 50571 int. 204 — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj v 2000 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33—72, prosto plačila prometnega davka.

kadrovske novice

V mesecu juniju in juliju so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD Predilnica

Arsova Dafinka
Miletič Janja
Delič Safeta
Jovič Stana
Brdar Jasmina
Zerič Mirsada
Agovič Hedija
Bečič Hajrija
Šerval Neđo
Bijelič Ana
Džokič Pero

TOZD Konfekcija

Ganič Šefika
Vikič Vahida
Hodžič Fata
Suvada Nuhija
Sukurica Ilka
Zukič Sejfa

VEO

Ahačič Peter pog.
Hodžič Ševala
Džinič Safija

TOZD Tkalnica

Božič Jela
Mistrič Ismeta
Musič Vezira
Grgič Seima
Nuhija Ferida
Avdič Zekija
Mahmuljin Fehita
Čaušević Halida
Haskič Ifeta
Kičin Sabra
Ikanović Sebila
Krupljanin Momir
Danilović Slavica
Skorič Borivoj iz JLA
Dolinar Cveto
Sefič Hasan
Jurkič Anton
Majstrovč Goja

Loški potok
Kordiš Dragica

DSSS

Kopač Marjan
Pavlovič Mara
Stajč Biserka

V istem času so delovno organizacijo zapustili naslednji naši delavci:

Samovoljno

Jurič Anton
Zupan Anita
Florjanič Franc
Alič Zijad
Debeljak Vida
Mrak Amalija
Smolej Jaka
Klemenčič Majda
Dolan Kristina
Ucman Zorka

V JLA

Brkič Pero
Jurkič Venko
Istenič Branko
Pranjič Blaž

Invalidska upokojitev

Štefe Jože
Ropret Francka
Arnež Vika

v pokoj

Mudrič Francka
Zupan Andrej
Koren Marija
Lončar Jožefa
Tišler Marija

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem pregledovalnice v TOZD Tkalnica se najlepše zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj ter jim želim še naprej veliko uspeha pri delu.

Lončar Jožefa

OOS TOZD Tkalnica in sodelavcem se iskreno zahvaljujem za obisk in denarno pomoč v času moje bolezni.

Čadež Helena

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame Marije Lang, se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste mi izrekli sožalje, ji darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Še posebno pa se zahvaljujem mojim ožjim sodelavcem iz VEO in mehanične delavnice.

Žalujoci:
sin Vili z družino

NEZGODE V MESECU JULIJU IN AVGUSTU 1980

1. Nezgoda zaradi nevidnosti

Agatič Ljubo, zaposlen v TOZD tkalnica, se je pri snemanju blagovnega valja udaril ob ročico stroja in si pri tem poškodoval desno roko v zapetju.

2. Nezgoda na poti na delo

Cotelj Marija, zaposlena v TOZD tkalnica je na poti v službo padla po stopnicah in si pri tem poškodovala levo nogo pod kolonom.

3. Nezgoda v neosvetljenem skladišču

Bitežnik Lado, zaposlen v DSSS mizarški delavnici je iz neosvetljenega priročnega skladišča hotel odnesti jesenov ploh. Pri tem mu je ploh zdrsil iz rok in mu padel na palec desne noge ter ga poškodoval.

4. Nezgoda zaradi nevidnosti

na delo padla s kolesom in si pri tem zlomila roko in nogo, ter dobila poškodbe po glavi.

11. Nezgoda zaradi naglice pri krojenju

Žvab Rozka, zaposlena v TOZD oplemenitilnica je pri krojenju tkanine odvrгла ostanev v določen zaboj. Pri tem je s sredincem desne roke zadela ob rezilo krojilnega noža in si ga poškodovala.

12. Nezgoda pri napeljavi telefonske instalacije

Zaplotnik Franc, zaposlen v DSSS si je pri napeljavi telefonske instalacije v mehanični delavnici poškodoval levi palec.

13. Nezgoda na poti v laboratorij

Košir Rezka, zaposlena v TOZD tkalnica se je poškodovala na poti v laboratorij. Pri hoji po pločniku si je zvila nogo.

14. Nezgoda na vezilnem avtomatu

Vidič Vahida, zaposlena v TOZD konfekcija se je pri vezanju z vezilnim avtomatom zbodla v sredinec desne roke.

Dolenc Liljana, zaposlena v TOZD predilnica se je poškodovala pri čiščenju prstančnega stroja. Na kazalec desne roke ji je padel spodnji cilindar.

5. Nezgoda zaradi nepravilnega načina dela

Tejč Danilo zaposlen v TOZD tkalnica se je poškodoval pri pospravljanju grebenov. S čelom se je preveč približal gorilcu in se pri tem opeknel.

6. Nezgoda zaradi nevarnega vlaganja tkanine

Alijagič Zijad, zaposlen v TOZD oplemenitilnica se je poškodoval pri vlaganju tkanine. Vodilni valj mu je stisnil prst na levi roki.

7. Kalandar mu je padel na dlan leve roke

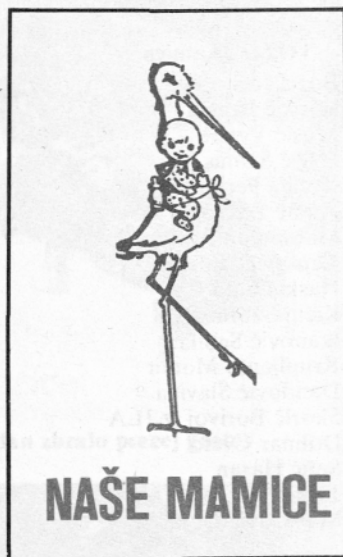
Livk Alojz, zaposlen v TOZD predilnica, se je poškodoval pri snemanju kalandra na raztezalki.

8. Roka ji je zašla v nevarno oobmočje

Kurtek Kati, zaposlena v TOZD tkalnica se je poškodovala pri stroju za čiščenje cev. Pri pobiranju cev iz stroja ji je roka zašla med galovo verigo in zobnik, pri čemer ji je poškodovalo prst.

9. Nezgoda na poti na delo

Smolej Slavka, zaposlena v TOZD konfekcija, je na poti

Germovšek Sonja rodila 16. 7. 1980 dečka
 Kirn Darinka rodila 5. 7. 1980 deklico
 Korač Muradija rodila 2. 8. 1980 dečka
 Pucelj Marinka rodila 8. 8. 1980 dečka
 Raubar Marjanca rodila 30. 7. 1980 deklico
 Kreško Dragica rodila 2. 8. 1980 dečka

Uredništvo

TRŽIŠKI TEKSTILEC

BRT TRŽIČ

TRŽIČ

64290

Tamar, 23. 8. 1980

Člani DIT in DTM
 s spominskega pohoda
 k plošči sodelavke
 Jože Dolinarjeve.

Tamar
 Ivan Člove Dolinar - Maribor

Handwritten signatures and notes:
 Mikeleč
 Senjal
 4/1/16
 Photo 1987

Člani DIT in DTM so poslali v uredništvo razglednico s spominskega pohoda k plošči sodelavke Jožice Dolinar

NOVOSTI NA POLICAH TRŽIŠKE KNJIŽNICE

Alberto MORAVIA: NOTRANJE ŽIVLJENJE

Alberto Moravia je pisal NOTRANJE ŽIVLJENJE sedem let, tistih sedem let, ko se je Italija vse bolj živčno in hkrati apatično potapljala v sedanjo negotovost, polno kaosa, terorja, rdečih in črnih brigad, mafijaškega banditizma in nemoči parlamentarne demokracije.

Knjiga je kruta podoba italijanske resničnosti, kakor jo doživlja mlado dekle iz bogate meščanske družine. Avtor se trudi, da bi vsa ta dogajanja doumel in razumel, pa čeprav je daleč od tega, da bi jih skušal zagovarjati ali opravičevati.

NOTRANJE ŽIVLJENJE je bralcu ponujeno kot izpoved dekleta, ki ga je avtor poimenoval Desideria. Desideria se izpoveduje, avtorju pripoveduje o svojem uporu proti dužini, proti svojemu družbenemu razredu in celo proti družbi nasploh. Naštevata mu svoje skrunitve ljubezni, kulture, religije, zasebne lastnine in denarja, opisuje svoja dejanja, ki so dolgo na meji zločinstva, dokler končno ne posežejo tudi čez to mejo. Pisatelj sili Desiderio k vse večji natančnosti in jasnosti izpovedi, vendar ne dela nobenih sklepov, kot da bi ga povsem prevzela svojevrstna neizmerljivost vsega, kar sliši, neizmer-

nost sovraštva in po drugi strani mladostne vznemelenosti, prekrškov, skrunitev, zločinov, neizmernost čustvovanj, predvsem pa čutnosti in zblajenosti. Tako NOTRANJE ŽIVLJENJE pravzaprav ni zgodba, temveč je veliko bolj podoba življenja, ki ga v zadnjih desetih letih živi Italija.

Beno ZUPANČIČ: NOČ IN DAN

Roman NOČ IN DAN je umetniška podoba predvojnega in vojnega obdobja Ljubljane, je globoko doživeta slika dolge »noči« in radostna, a hkrati tudi žalovalna, pesem jutranje zarje dneva zmage in prostosti. Ta roman je dovolj napeta zgodba mlade, skoraj deške kolegarske družine, ki se bije z vsem tujim in starim, ki se žrtvuje in tudi slavi. To je roman o Joštu in njegovih lepih, a hkrati tudi tragičnih ljubeznih in samogovorih o njih — pa tudi o njegovi življenjski poti iz kolesarske družine v odporniško aktivnost mladeničev, partizanov, internirancev, borcev za Turjak; bralčevo napetost vzbujata prisotnost boja za majhno in veliko pravičnost, za zmago, za bolj človeško podobo, ki jo po hudi noči z veselim upanjem oznanja prvi svobodni dan v Ljubljani leta 1945.